

XALIQ AZADI

İTMİŞ BÖYRƏK

(hekayə)

Nə səbəbdənsə uçuşa hazır dayansa da, bir saatda yaxın gecikdirilən təyyarə üzü Bakıya tərəf qalxdı havaya. Bu reysi Rusiya şirkəti yerinə yetirirdi. Bort bələdçiləri radio ilə məsafəni, uçuş vaxtını, özümüzü uçuş vaxtı necə aparmağımızı danışdılar və bizə "yaxşı yol!" - arzuladılar. İki dəqiqə keçməmiş radio yenə dilləndi. Stuyuardın səsi yenə, təkrar bizi siqaret çəkməməyə, uçuş qaydalarına hörmət etməyə çağırırdı. Cəmi on dəqiqəydi uçuş başlamışdı, tualet olan bölgədə artıq, növbə yaranmışdı, Beş - altı nəfər orta yaşlarında kişilər keçidi tutmuşdular. Deyəsən, hamısı bir dəstə idi, danışmalarından yaxın olduqları görünürdü. Həqiqətən, kimə təcili ayaq yolu lazım olsaydı, ora düşmək çətin olacaqdı. İki qız- bort bələdçiləri hündürdən danışır, bu kütləni başa salmağa çalışırdılar ki, ayaqyolunda yangınsöndürmə sistemi tüstüyə görə işləyir. Üçüncü dəfə radio səsləndi, bizi qanuna hörmət etməyə çağırırdı. Çox ustayıq düz yerdə çətinliklər yaratmağa! Bir az sakitlik yaransa da, on-on beş dəqiqə keçdi, yenə arxa hissə doldu.

Bu dəfə təyyarəçi, hava gəmisinin komandiri çıxdı ortaya, hirsli səsi yayıldı salona. Onun dediklərinin dəqiq tərcüməsi: "Diqqət! Azərbaycanlılar! Siz məni yığdınız boğaza! Özünüze hörmət etmirsiniz, cəhənnəmə etməyin, amma, bu təyyarənin salonunda uçuş qaydalarına əməl etməlisiniz. Əks halda, yaxın aeroportların birində məcburi enəcəyik yerə və siz cavab verəcəksiniz RF qanunu ilə! İnsansız, insan tək aparın özünüzü!"

Bu biabırçılıqdan sonra "igid oğullar" sakitləşdilər, uçuş nisbətən yaxşı keçdi. Gəldik Vətənə. Avqust odu tökülürdü Bakı səmasından...

* * *

Vaxt sona yetişdi. Daha doğrusu, mənim vaxtım çox olsa da, mənimlə bir yerdə olan oğlumun işyərindən güc-bəla ilə aldığı ikihəftəlik mənzuniyyəti sona yetişdi. Qohum-əqrəbə "qalın bir az da!" - desələr də qayıtmaq lazım idi. Uşaq tıbb üzrə elmi-tədqiqat institutlarının birində işləyir, təzəcə düzəlib. Ona görə də, gecikmək olmaz. Bu gün qayıtmaq vaxtımız idi. Axşam hava limanında olmalıyıq. Bir yandan doğma yurdumla, əzizlərimlə, bacı-qardaş, anamla, dostlarla ayrılıq məni kədərləndirirdi. Bir yandan isə sevinirdim.

Rusiyalı iş yoldaşlarım məni Vətənə yola salanda "Keyfdəsən, istirahətə gedirsən!" - demişdilər. Amma mənim Vətəndə keçirdiyim bu ikihəftəni istirahət saymaq üçün böyük optimist olmaq lazımdı.

Göydən od yağan avqust ayı! Əgər, bir yerdə, bir ünvanda otura bilsəydim, nə olardı, dincələ bilərdim ürəyimcə. Amma, mənim marşrutum Bakı - Gəncə - Gədəbəy - Lənkəran - Bakı olmuşdu. Qohumları, doğmaları görmək lazımdı.

Və indi istər-istəməz sevinirdim ki, bu gün qurtarır bu avqustun zülümü. Oğlum da mənimlə idi. Ona baxırdım və hiss edirdim ki, bu yollar, o yana - bu yana getmək ona məndən də pis təsir edib. Mənə deməsə də, məndən çox sevinirdi evə qayıtmağımıza.

Vaxt yetişdi. Sağollaşib vidalaşdıq. Anam qucaqlayıb kövrəldi, birtəhər ayrıldıq. Oturduq avtomobilə. Qardaşım gətirdi bizi hava limanına.

Əvvəlki illərdən fərqli olan Bakı hava limanı dünya səviyyəsində olan gözəl limanlardan biridir. Müasir tipli bu nəhəng çox gözəl görünür. Ən başlıcası isə, istər kömrük işçiləri, istər polislər əvvəlki illərdən fərqli olaraq səlahiyyətləri daxilində gözəl işlədikləri göz qabağında idi.

Rahat, mədəni davranışla, təbəssümlə qeydiyyatı keçdik. Qalxdıq yuxarı, beynəlxalq gözləmə sektoruna. Biz ilk keçənlərdən idik. Bizə dedilər istəsəniz təyyarəyə keçə bilərsiniz. Doğrudan, gözəl düzəlişlər olub. Qarmonaoxşar çıxışlar söykənib təyyarənin qapısına. İstəyən keçə bilər.

Keçdik təyyarəyə, əyləşdik öz yerimizə. Təyyarənin salonu çox sərin idi. Kondisionerin vurduğu soyuq bizə ləzzət verirdi.

Təyyarə hələ, demək olar ki, boş idi. Bizdən qeyri iki-üç yer tutulmuşdu. Bir az keçdi, arxamızda 45-50 yaşlı bir qadın və cavan bir qız oturdular. Təyyarə boş və sükut içində olduğundan arxamızda oturan qadınların danışmaları bütün salona yayılırdı. Başa düşdüm ki, Azərbaycanın köhnə və məşhur istirahət ocağında olublar.

Azərbaycanda doğulub-böyüsəm də, azərbaycanlı olsam da, nə o yeri görmək, nə də əhəmiyyətini başa düşüb istifadə etmək nəsbil olmayıb. Vaxtım olanda imkan olmayıb, imkan olanda isə vaxt. Son vaxtlar, dizlərimdə yel xəstəliyi olduğuna şübhəm artdığı üçün həmin bu kurort şəhərimiz məni maraqlandırmaya başlamışdı.

İndi, bu qadınların həmin yerdə müalicəvi istirahət kursunu keçdiklərini başa düşdüm, məni bunların söhbətləri xeyli maraqlandırdı. Qoşuldum söhbətə. Təbiəti gözəldir, əhalisi sadədir, sakinlər çox qonaqpərvərdirlər.

-Bəs istirahət etdiniz necə?

-Çox gözəl!" - dedilər və ortada bir-iki dəfə "amma, əgər..." deyib hündürdən qəh-qəhə çəkərək güldülər. Mən müalicənin necə keçməyi barədə sual verəndə isə, elə şaqqıltı ilə güldülər ki, səsləri bəlkə də həmin kurort şəhərinə qədər getdi.

-Bilirsiz, mənə elə gəlir ki, onlarda kurort işçiləri qarşılarına ilk növbədə bircə məqsəd qoyublar: gələnləri soymaq! Onlar insanı görmürlər, qulaq asmırlar. Yalnız cibə, ələ baxırlar.

-Ola bilər. Amma, "çaypulu" dünyanın hər yerində var.

-İş təkə "çaypulu"nda deyil. İcazənizlə, inanılmayan bir məsələ barədə danışım, sizsə qulaq asın.

Qadın sözbə başladı:

-Gəldiyimiz gün bizi təyin etdilər həkim qəbuluna. Mənim ilk müayinəmi orta yaşlı bir qadın həkim edirdi. İnanmazsız, qəbulun əvvəlindən axıra qədər telefonla danışmağı dayandırmadı. Arabir nəsə soruşur, cavab gözləmədən yazır, yenə danışırdı. Bəzən telefonda elə qışqırırdı ki, çox güman, danışdığı adam onu elə telefonsuz da eşidirdi.

Əlbəttə, olsaydım Rusiyada, - qadın sözbünə ara verdi, bir az susdu və əlavə etdi, -inanmıram ki, orada həkim müayinə vaxtı xəstəyə belə münasibət

göstərə. Mən orada haray salardım, mən dava edərdim orada, şikayətə gedərdim. Amma, burada neyə nəyə bilərdik. Biz burada çəkindik. Bilirsiniz, səhlənkarlıq, ələ baxmaq hər yerdə ola bilər. Amma, burada şahidi olduğumuz bu dərəcədə soyuqluq heç yerdə ola bilməz. Mən bu gülünc işin, daha doğrusu, dəhşətin nədən ibarət olduğunu sizə indi göstərəm! Bircə dəqiqə... Həmin bu həkimin özü də sonra məni saldı ultrasəs (UZİ) müayinəsinə.

Yaşlı qadın söhbətini kəsdi, əl çantasını açıb bir kağız listi çıxartdı, uzatdı mənə:

-Alın, baxın, zəhmət olmasa!

Alıb baxdım. Ultrasəs müayinə kağızı idi. Verilib həmin yerdə, kurortda. Əvvəlcə bir şey anlamadım.

-Olar, bu cavan oğlan baxsın bu kağıza, o həkimdir. - Kağızı verdim oğluma.

-Həkimdir? Daha yaxşı, buyurun, "Böyrək" abzasını oxuyun, zəhmət olmasa!

Oğlum hündürdən oxudu:

-Böyrəklərin ölçülərini - Sağ böyrək... eni-uzunu ...mm, yerləşməsi, forması, strukturu... norma daxilində.

Sol böyrək: ölçüsü... eni-uzunu ...mm, yerləşməsi, forması, strukturu... norma daxilində. Bir sözlə, hər şey əla!

-Sizi təbrik etmək olar, hər şey sizdə əladır, - dedi qadına.

-Tələsməyin, indi isə bu kağıza baxın!

Qadın mənə ikinci kağızı uzatdı. Mən bu kağızı da verdim oğluma.

-Deyəsən, bu kağız da sənənin sahəndir, gör, nə deməkdir?

Oğlum bu ikinci çıxarışı da oxudu və ... mənə başa saldı bu söhbətlərin mənasını.

Bu ikinci kağız Novosibirsk şəhəri filan nömrəli xəstəxanasından verilmiş çıxarışın surəti idi. Bu çıxarışda həmin qadının iki il qabaq müəyyən səbəblər üzündən, xəstəliklə əlaqədar olaraq, sol böyrəyin kəsilib atılması yazılmışdı!

Qadının bircə böyrəyi - sağ böyrəyi varmış! Bizim həkimlər tapıblar ikinci böyrəyi - olmayan böyrəyi.

Qadın sözbünə davam etdi:

-Bütün müayinə zamanı, 10-15 dəqiqə ərzində o həkim telefon danışığını kəsmədi. Siz mənə deyiniz, telefona elə qışqırmağın qabağında məgər, böyrəyin olub-olmadığını görmək mümkündürmü?

Bir-iki nəfər də qoşulmuşdu bizə.

Gülüşürlər.

Burada gülmək yox, qəmginləşmək lazımdı. Biz çıxıb getdik. Orada, o təbabətlə, o münasibətlə təkbətək, üz-üzə durmağa məcbur olanlar qalırdı...